

det kommunale, det offentlige kollektive Initiativ og paa den offentlige kollektive Ejendomsret i al Evighed til de paagældende Ejendomme, som blive opførte. Jeg mener, som sagt, at det første er i høj Grad at foretrække, og jeg tror ikke, at de Hindringer, som det ærede Medlem med saa stor Styrke anførte, virkelig have saa meget paa sig at sige. Det har vist sig hidtil, at ikke blot de Foreninger, der have faaet Tilsagn om Statslaan, have været i Stand til at arrangere sig saaledes, at de have kunnet komme igennem paa en tilfredsstillende Maade, men at de Forhold, der have været til Stede, have været saa opmuntrende og tilfredsstillende, at der har dannet sig en hel Række af Foreninger, som paa Grund af det ringe Omfang af Udlaans-Bestemmelsen i den nugældende Lovs § 2 endnu ikke have kunnet komme i Betragtning, men som ønske at komme i Betragtning. Alle disse Hindringer, de dyre Grunde, de dyre Penge, de dyre Byggematerialier, vanskelige Arbejdsforhold o. s. v. er noget, der i lige saa høj Grad gælder, hvor Kommunen tager Sagen i sin Haand, og de have hidtil ikke vist sig at afskrække Privatfolk — ogsaa Smaakaarsfolk — fra i Henhold til § 2 i den gældende Lov at søge Statslaan. Naar det ærede Medlem siger, at det ogsaa bliver dyrere, fordi den private Spekulation kaster sig over Grundene og ønsker en Avance, er dette vel noget, der sker i visse Tilfælde, men de Herrer kunne jo ikke være blinde for, at det samme kan blive Tilfældet, naar Kommunen skal bygge, det er noget, som alle, der ikke selv have de Grunde, de skulle bruge, ere udsatte for, naar de ikke ere hurtige nok i Vendingen eller ikke ere omsigtsfulde nok.

Jeg tror, jeg med disse Bemærkninger har fremstillet det Standpunkt, som har ledet mig i denne Sag, og som fremdeles maa lede mig til, hvis man ikke kan komme meget langt i Sagen, ubetinget at foretrække Lovforslaget under Nr. 2 fremfor det under Nr. 3 og navnlig til at paavise, at jeg paa ingen Maade kunde være med til at paalægge Kommunerne som Pligt eller Tvang at opføre slige Boliger. Jeg skal endnu blot holde mig til et enkelt Punkt, som det ærede Medlem med stor Styrke fremdrøg og anførte forskellige Eksempler paa, og disse Eksempler vare jo uhyggelige nok, det indrømmer jeg fuldt ud; jeg tvivler end ikke om, at disse Eksemplers Antal kunde forøges med ikke saa faa. At det, at der i et stort Samfund kan opstaa enkelte Vanskeligheder — hvad

vel ingen vil kunne nægte — imidlertid ikke kan være tilstrækkeligt Motiv til at tvinge Kommunerne til at bygge Huse, det forekommer mig saa klart, at der ikke behøver at anføres yderligere Bevis derfor. Det ærede Medlem mente, at naar hans Forslag blev lagt til Grund, vilde alle Familier med de store Børneflokke derigenom blive hjulpede. Jeg har ogsaa undertiden i Aviserne læst om, hvorledes Husejere ikke ønske at have Familier med store Flokke af Børn, og da jeg ikke tror, at Husejerne i og for sig ere mere haardhjertede end andre Mennesker og ikke tror, at det i og for sig er nogen prægnant Sammenligning, naar man stundom i Bladene sammenligner Husejerne med Kong Herodes og andre Børnehadere, har jeg søgt at faa at vide, hvoraf det kom, at Husejerne i Reglen ikke holde af Familier med store Børneflokke. Jeg har da henvendt mig til Kilder, som jeg har Grund til at anse for paalidelige i denne Henseende, og jeg er da kommen til det Resultat, at Hovedgrunden er den, at de andre Lejere ikke holde af at bo i Hus sammen med Familier med store Børneflokke og gøre Indvendinger over for Husværterne paa Grund af den Støj og det Uryd, de store Børneflokke foraarsage i et Hus. Naar det er Tilfældet, forekommer det mig, at Sagen begynder at maatte ses paa en noget anden Maade, saa forekommer det mig, at man ikke burde rette sine Anker mod Husværterne, men burde søge at belære de Lejere, der ikke have saa mange Børn — og her maa det erindres, at der jo ogsaa for dem kan komme den Dag, hvor de selv komme i Klemme, fordi de faa flere Børn — om, at man skal søge at bære noget over med hinanden og ikke straks, fordi man ønsker et eller andet noget anderledes, bør tilsidesætte Hensynet til sin Nabo og til sin Næste. Men hvorefter Ting er, hvad enten det ordnes paa den ene eller den anden Maade, skulde jeg dog tro, at denne Vanskelighed først og fremmest afhjælpes ved Lovforslaget under Nr. 2; thi naar de paagældende, der danne slige Foreninger, komme til at bo uopsigeligt i deres Bolig og i Tidens Løb selv blive Ejere af den, er det klart, at de, hvis det ligger inden for den menneskelige Mulighed, kunne faa 50 Børn, uden at noget Menneske vil kunne krumme et Haar paa deres eller deres Børns Hoved, hvorimod man ikke kan vide, om ikke de nævnte Vanskeligheder kunne vise sig, naar det ærede Medlems Forslag blev vedtaget, og Kommunalbestyrelsen skulde bygge Huse,